

Міністерство освіти і науки України
Міністерство охорони здоров'я України
Національна академія медичних наук України
Всеукраїнська громадська організація «Наукове товариство
анатомів, гістологів, ембріологів та топографоанатомів України»
Асоціація патологів України
Дніпровський державний медичний університет

МАТЕРІАЛИ СЬОМОЇ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ

«ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА
СУЧАСНОЇ МОРФОЛОГІЇ»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ РОБІТ

1-3 ЛИСТОПАДА 2023 року

м. Дніпро, Україна

УДК 61(063)

Т93 Теорія та практика сучасної морфології : матеріали Сьомої Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Дніпро, 1-3 листопада 2023 року) / Дніпровський державний медичний університет. – Дніпро: ДДМУ, 2023. – 142 с.

Збірник містить матеріали Сьомої Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Теорія та практика сучасної морфології» (м. Дніпро, 1-3 листопада 2023 року), а також реферати наукових статей, опублікованих в журналі «Морфологія» (2023, Том. 17, № 3), який входить до Переліку наукових фахових видань України (список Б).

На конференції розглянуті методологія та базові принципи морфологічних досліджень, фундаментальні питання нормальної анатомії та гістології, проведений морфологічний аналіз патологічних процесів, питання ембріології та клітинної біології в нормі та при патології, сучасні морфологічні дослідження в експерименті та клініці, морфологічні дослідження у фармакології та клінічній медицині, питання з історії розвитку вітчизняної та світової морфології, а також оптимізації навчальної діяльності кафедр морфологічного профілю. Значну увагу на конференції присвячено новітнім морфологічним методам і науковим технологіям.

Матеріали конференції можуть бути корисними для широкого кола науковців-морфологів, науково-педагогічних працівників закладів вищої медичної освіти, співробітників науково-дослідних установ, аспірантів, слухачів курсів підвищення кваліфікації, практичних лікарів.

Редколегія не завжди поділяє погляди авторів статей. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, отриманих даних, ілюстрацій, висновків та інших відомостей. Матеріали подаються в авторській редакції мовою оригіналу.

Відповідальний за випуск – Твердохліб І.В.

© ДДМУ, автори тез доповідей, 2023

1-3 листопада 2023 року
Дніпро, Україна

О.М. Усова ПРО ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИВЧЕННЯ РОЛІ РЕЦЕПТОРІВ ДО TMPRSS2 У РОЗВИТКУ ОЛЬФАКТОРНИХ РОЗЛАДІВ ПРИ КОРОНАВІРУСНІЙ ХВОРОБІ 2019	114
Д.С. Хапченкова, С.О. Дубина, С.В. Бондаренко ОСОБЛИВОСТІ ГІСТОЛОГІЧНОЇ БУДОВИ КОАРКТАЦІЙНИХ ДІЛЯНОК АОРТИ ЯК ПРОГНОСТИЧНИЙ КРИТЕРІЙ РОЗВИТКУ ПІСЛЯОПЕРАЦІЙНИХ УСКЛАДНЕНЬ	115
Д.С. Хапченкова, В.І. Ковальчук, С.О. Дубина, В.М. Гусєв КЛІНІЧНИЙ ВИПАДОК ТРИХОБЕЗОАРУ ШЛУНКУ У ВАГІТНОЇ	116
I.K. Kharkhalis, T.V. Shynkarenko, O.V. Poslavska PROGNOSTIC VALUE OF BUDDING IN COLORECTAL CARCINOMAS	118
I.S. Khripkov, A.A. Golikova, D.O. Sutyryn PATHWAYS AND MECHANISMS OF CELL CYCLE REGULATION IN CARDIOMYOCYTES	120
O.V. Tsyhykalo, R.R. Dmytrenko PECULIARITIES OF 3D RECONSTRUCTION OF THE RUDIMENTS OF SKULL BONES IN THE PRENATAL PERIOD OF HUMAN ONTOGENESIS	121
I.В. Челпанова, Х.І. Струс, Л.В. Панкевич, О.В. Смолькова, А.М. Ященко, О.Д. Луцик ОСОБЛИВОСТІ ГЛІКОМУ СТРУКТУРНИХ КОМПОНЕНТІВ ЛЕГЕНЬ ПОТОМСТВА САМОК ЩУРІВ, ЩО РОЗВИВАЛОСЯ ЗА УМОВ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ГІПЕРТИРОЗУ	122
О.А. Черкас ПАТОГЕНЕТИЧНІ МЕХАНІЗМИ КАРДІОТОКСИЧНОГО ВПЛИВУ АЛКОГОЛЮ	123
О.В. Шаповал, О.С. Проценко ДИСТАНЦІЙНІ КУРСИ З ДИСЦИПЛІНИ «ГІСТОЛОГІЯ, ЦИТОЛОГІЯ ТА ЕМБРІО- ЛОГІЯ»: ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ	125
Н.С. Шаповалова, Т.О. Юрчук, М.П. Петрушко ЕМБРІОНАЛЬНИЙ ЧИ АБЕМБРІОНАЛЬНИЙ ХЕТЧИНГ? ВПЛИВ НА ЧАСТОТУ ІМПЛАНТАЦІЇ БЛАСТОЦИСТ	127
О.М. Шарапова ЗАГАЛЬНІ ДАНІ ПРО ЗАПАЛЬНІ ЗАХВОРЮВАННЯ НАД'ЯЄЧОК	128
О.О. Шевченко, М.М. Левон, Т.Т. Хворостяна, О.Ю. Гуменчук МОРФОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ УЛЬТРАСТРУКТУРНОЇ БУДОВИ РІЗНИХ ТИПІВ МЕЗЕНХІМНИХ КЛІТИН В ЕМБРІОГЕНЕЗІ ЛЮДИНИ	129
Т.Я. Шевчук, В.С. Пикалюк, А.П. Романюк, Л.С. Апончук, Л.О. Шварц ЗАСТОСУВАННЯ СТОЛУ АНАТОМІЧНОЇ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ BRIOLIGHT ДЛЯ ВИВЧЕННЯ КУРСУ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ	131
М.А. Шишкін, А.В. Гусарова ПРОБЛЕМА КОЛОРЕКТАЛЬНОГО РАКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	133
Ya.I. Yuryk, O.E. Kuziv, I.I. Yuryk SUBMICROSCOPIC CHANGES OF SECRETORY CARDIOMYOCYTES IN THE EARLY	134

ПРОБЛЕМА КОЛОРЕКТАЛЬНОГО РАКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

М.А. Шишкін, А.В. Гусарова

Запорізький державний медико-фармацевтичний університет
Запоріжжя, Україна

Колоректальний рак (КРР) є найбільш поширеною карциномою шлунково-кишкового тракту в світі. Серед найбільш поширених злоякісних новоутворень КРР займає у жінок 2-е місце, у чоловіків – 3-е (Rawla P. et al., 2019). Останнім часом зафіксовано «помолодшання» КРР, а саме – зростання захворюваності на нього серед населення до 50 років, а також зростання цієї патології серед населення у віці 50 – 64 років (Torre L. et al, 2021). За даними Національного канцер-реєстру України випадки раку товстої кишки складають понад 50,0 % від усіх випадків раку шлунково-кишкового тракту. При цьому у занедбаному стані виявляється майже 25,0 % випадків (Федоренко З.П. та ін., 2022). За даними дослідників США 5-річна виживаність хворих на КРР складає 65% (Torre L. et al, 2021). В Україні цей показник становить 42%, що обумовлено головним чином високим рівнем занедбаних випадків захворювання (Федоренко З.П. та ін., 2022).

Сучасні дослідники стверджують, що близько 70% всіх випадків КРР є спорадичними. Карциноми розвиваються на тлі тривалого впливу низки несприятливих факторів, що стимулює надмірну клітинну проліферацію та запускає механізм «поліп – карцинома», який визнається загальноприйнятою стадійною схемою розвитку спорадичного КРР (Rawla P. et al., 2019).

Особливої уваги заслуговує КРР лівих відділів кишки, оскільки саме він частіше зустрічається у ранньому віці. Після 50 років частота виникнення лівобічного КРР також більша, ніж частота КРР правих відділів. При цьому пухлини дистальних відділів кишківника легше виявити на ранній стадії за допомогою колоноскопії, що позитивним чином впливає на прогноз (Baran V. et al., 2018).

З попередніх даних стає зрозумілим, що надзвичайної уваги набувають доброякісні новоутворення слизової оболонки дистальних відділів товстої кишки, які передують злоякісному процесу – поліпи. Їх поділяють на дві групи: звичайні колоректальні аденони та зубчасті новоутворення.

Серед субтипів звичайної колоректальної аденоми, high-grade ворсинчасті і тубуло-ворсинчасті аденоми мають найвищий потенціал малігнізації – відсоток їх злоякісної трансформації сягає від 60 до 88 %. І саме ці субтипи аденом найчастіше зустрічаються у дистальному відділі кишківника. Серед зубчастих новоутворень у лівих відділах кишківника частіше зустрічаються гіперпластичні поліпи. 80% всіх гіперпластичних поліпів спостерігають саме там (Crockett S. D. et al., 2019). Щонайменше 20% спорадичних колоректальних карцином розвивається внаслідок

1-3 листопада 2023 року

Дніпро, Україна

злякисної трансформації зубчастих новоутворень (Rashtak S. et al., 2017).

Таким чином, дослідження поліпів низхідного відділу ободової кишки та сигмоподібної кишки є обґрунтованим з огляду на вищезазначені дані. Високий ризик прогресування цих доброякісних утворень у злякисні, особливо у людей молодого віку, висока смертність від КРР та висока розповсюдженість його запущених форм в Україні та світі пояснюють необхідність розробки способів оцінки ризику малігнізації цих утворень за допомогою дослідження їх імуногістохімічних параметрів.

SUBMICROSCOPIC CHANGES OF SECRETORY CARDIOMYOCYTES IN THE EARLY POSTCOMPRESSION PERIOD OF CRUSH SYNDROME

Ya.I. Yuryk, O.E. Kuziv, I.I. Yuryk

I. Horbachevsky Ternopil National Medical University
Ternopil, Ukraine

Background. Crush syndrome is manifested by the activation of the pituitary-hypothalamic-adrenal system, what is confirmed by a significant increase in the blood levels of catecholamines, cortisol and corticosterone. Its antagonist is the atrial natriuretic peptide, which is synthesized by the myoendocrine cells of the heart, but the question of its participation in the implementation of the adaptation syndrome under the conditions of the postcompression period of crush syndrome remains unresolved.

Objective: to establish submicroscopic changes atrial myoendocrynocytes in the early postcompression period of crush syndrome.

Methods. The study was conducted on 24 white male laboratory rats weighing 240–270 grams. The experimental group consisted of 16 animals, divided into 2 to 8 animals each, which were removed from the experiment after 1 and 3 days. The control group included 8 intact male rats. Crush syndrome was simulated by compression the soft tissues of the thigh of the right pelvic extremity. Analgesia was performed by intraperitoneal injection of ketamine hydrochloride (100 mg/kg of body weight), the compression force was 7 kg/cm², the area of the compressive surface – 5 cm² for 6 hours. The withdrawal of experimental animals from the experiment was performed by bloodletting after intraperitoneal injection of sodium thiopental. Ultrathin tissue sections of the right and left auricles of the heart were studied using a PEM – 125 K electron microscope.

Results. 1 day after decompression a submicroscopic examination of the auricles of the heart revealed a significant increase the number of secretory granules, among which mature and diffusing types predominated, which were localized in large groups in the paranuclear zone, as well as between mitochondria, myofibrils and near the endotheliocytes

---

1-3 листопада 2023 року

Дніпро, Україна